

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ»**

УХВАЛЕНО

Вченою радою

08 вересня 2022 р.

Протокол № 4-22

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

О. І. Бондар

«_____» 2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про робочу програму навчальної дисципліни

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про робочу програму навчальної дисципліни (РПНД) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 –VII (зі змінами від 28.07.2022 №2471-IX), державних стандартів вищої освіти, «Положення про організацію освітнього процесу у Державній екологічній академії післядипломної освіти та управління» (надалі – Академія).

1.2 Робоча програма навчальної дисципліни (РПНД) є нормативним документом, що розробляється для кожної навчальної дисципліни (освітнього компонента) на основі освітньої програми. Для очної та заочної форми навчання розробляється єдина РПНД із зазначенням у ній видів навчальних занять: лекцій, лабораторних, практичних, семінарських та індивідуальних робіт, форм поточного та підсумкового контролю.

1.3 Робоча програма навчальної дисципліни за своїм змістом є документом, що визначає загальні та фахові компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти, відповідно до кваліфікації майбутнього фахівця.

1.4 На основі робочої програми навчальної дисципліни розробляються посібники для додаткового та самостійного вивчення дисципліни, інші матеріали методичного характеру, що забезпечують успішне оволодіння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу.

2 СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Структура робочої програми навчальної дисципліни

Структура робочої програми навчальної дисципліни наведена у додатку А та містить титульну сторінку та такі розділи:

- 1 Опис навчальної дисципліни.
- 2 Мета та завдання навчальної дисципліни.
- 3 Організація курсу.

- 4 Рейтингові оцінки.
- 5 Програма навчальної дисципліни.
- 6 Структура навчальної дисципліни.
- 7 Теми семінарських занять.
- 8 Теми практичних занять.
- 9 Теми лабораторних занять.
- 10 Самостійна робота.
- 11 Методи навчання.
- 12 Методи контролю.
- 13 Питання для підготовки до підсумкового контролю.
- 14 Розподіл балів, які отримують студенти.
- 15 Шкала оцінювання.
- 16 Список рекомендованої літератури.
- 17 Інформаційні ресурси.

2.2 Зміст розділів робочої програми навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни. Опис навчальної дисципліни повинен включати: кількість кредитів ЄКТС; кількість модулів разом із самостійною та індивідуальною роботою; кількість змістових модулів відповідно до освітньої програми; загальну кількість годин, передбачених навчальним планом для вивчення дисципліни; шифр та назву спеціальності, рівень вищої освіти, характеристику навчальної дисципліни, форму контролю.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Мету та завдання вивчення навчальної дисципліни зазначають у контексті спеціальності з урахуванням вимог стандарту вищої освіти (освітньої програми), а також вказують, які компетентності повинен набути здобувач вищої освіти в результаті вивчення навчальної дисципліни. Далі наводять Програму навчальної дисципліни та перелік змістових модулів з описом кожної теми.

Структура навчальної дисципліни. Структура навчальної дисципліни подається у вигляді таблиці (додаток А) та враховує усі види аудиторних та

позааудиторних навчальних робіт здобувачами вищої освіти як очної так і заочної, так і заочної форм навчання. Загальна кількість годин має відповідати навчальному плану.

Теми та зміст семінарських занять. Семінарське заняття – це вид аудиторного навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення здобувачами вищої освіти питань з тем попередньо визначених робочою програмою навчальної дисципліни. Семінарські заняття потрібно планувати у формі: бесіди, обговорення та рецензування есе, рефератів, розрахунків, доповідей, дискусій, прес-конференцій, круглих столів тощо. Тема кожного семінару повинна мати назву та кількість годин, відведених на її засвоєння. У робочій програмі навчальної дисципліни теми семінарських занять відображаються у вигляді таблиці (додаток А).

Теми та зміст практичних занять. Практичне заняття – це вид аудиторного навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує уміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань, вправ, кейсів. Тема кожного практичного заняття повинна мати назву та кількість годин, відведених на його проведення.

Теми та зміст лабораторних робіт. Лабораторна робота – це вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача особисто проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліді з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, набуття практичних навичок з лабораторним устаткуванням, обладнанням, комп'ютерною технікою тощо. Кожна лабораторна робота повинна мати назву та кількість годин, відведених на її проведення, складання звіту і його захисту. Завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом під керівництвом викладача у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для цього, визначається навчальним планом і залежить від загального обсягу годин,

відведених для вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Самостійна робота має охоплювати всю навчальну програму із зазначенням кількості годин, відведених на виконання кожної теми.

Індивідуальне науково-дослідне завдання. Індивідуальне науково-дослідне завдання – форма організації навчання, що має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі вищої освіти отримують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – це завершена теоретична або практична робота в межах програми навчальної дисципліни, яку здобувачі вищої освіти виконують на основі знань, умінь і навичок, отриманих в процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому. У робочій програмі зазначається назва ІНДЗ, його обсяг, структура, коротка характеристика змісту і вимог до виконання та оцінювання.

Методи навчання. Вказати методи навчання, які будуть використані у процесі проведення лекційних, практичних, семінарських та інших видів навчальних занять.

Методи оцінювання. Вказати методи за формами контролю (поточного та підсумкового). Засоби діагностики результатів навчання. Вказуються засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання. Критерії оцінювання результатів навчання. Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Система ЄКТС передбачає 100-бальну шкалу оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. У робочій програмі навчальної дисципліни передбачають розподіл балів між модулями, змістовими модулями та підсумковим контролем знань. Виконання та захист курсового проєкту (роботи) оцінюють також за 100-бальною шкалою.

Методичне забезпечення. Розділ містить перелік конспектів лекцій, методичних вказівок до лабораторних робіт та практичних (семінарських) занять для забезпечення вивчення навчальної дисципліни у тому числі і тих, що розміщені у відкритому доступі. Питання для підготовки до підсумкового контролю. Розділ містить запитання для проведення модульного та підсумкового контролю.

Рекомендована література. У розділі необхідно вказати базові, допоміжні літературні джерела. До переліку основної літератури включають нормативні документи, вітчизняні і зарубіжні підручники та навчальні посібники. У перелік допоміжної літератури, який призначений для більш поглибленого вивчення окремих розділів або тем, включаються різні довідкові, періодичні видання, монографії тощо. Перелік літератури має бути укладений відповідно до вимог чинних бібліографічних стандартів та за більшістю джерел не перевищувати 5-ть років видання.

Інформаційні ресурси. Розділ має містити посилання на документи в інформаційних системах, які можуть бути корисними при вивченні навчальної дисципліни. Тут наводять електронні адреси сайтів та інтернет-джерела з нормативною базою, які доступні здобувачам вищої освіти.

3 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

3.1 Робоча програма навчальної дисципліни обговорюється та затверджується на засіданні кафедри, погоджується з гарантом ОПП, завідувачем випускової кафедри директором навчально-наукового інституту.

3.2 Робоча програма навчальної дисципліни роздруковується на білих аркушах формату А4 з однієї сторони, зберігається на кафедрі визначений термін та передається в архів Академії.

3.3 Схвалена електронна версія РП повинна бути розміщена на сайті Академії.

3.4 Робоча програма навчальної дисципліни діє 5 (п'ять) років та підлягає

обов'язковому перегляду і перезатвердженню щорічно з урахуванням змін освітньої програми, опитування зовнішніх стейкхолдерів та здобувачів вищої освіти.

3.5 Зміни і доповнення до РПНД вносяться щорічно до початку нового навчального року, як додаток, у разі: змін у стандартах вищої освіти; змін або уточнення системи контролю та оцінювання знань, планів лабораторних чи практичних занять, тематики ІНДЗ; змін у робочих навчальних планах. Додаток до робочої програми оформлюють з дотриманням вимог до того розділу, до якого вносять зміни (доповнення).

Додаток А

Структура робочої програми навчальної дисципліни

ДЗ «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління»

Інститут _____

Кафедра _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма _____
(назва спеціалізації)

20__ - 20__ навчальний рік

Робоча програма _____ для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни) за спеціальністю / освітньою програмою

Розробники: _____
_____
_____
_____
_____
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри

_____
_____

Протокол від «__» _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено директором ННІ екологічної безпеки та управління

Директор ННІ екологічної безпеки та управління

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__ р.

Робочу програму схвалено Вченою радою Академії

Протокол від «__» _____ 20__ року № _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -	Галузь знань _____ науки	Нормативна/за вибором навчального закладу/за вибором студентів, заочна форма навчання	
Модулів -	Спеціальність: _____ _____ _____	Рік підготовки	
Змістових модулів -		-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин -		-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - _____ самостійної роботи студента - _____	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
			___ годин
		Практичні, семінарські	
			___ годин
		Лабораторні	
		___ годин	___ годин
		Самостійна робота	
			___ годин
		Індивідуальні завдання:	
			___ годин
Вид контролю:			
Іспит			

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Заочна форма						Очна форма					
	загалом	з них					загалом	з них				
		лекцій	семінарів	лабораторних	Індивідуаль н.их	самостійних роб.		лекцій	семінарів	лабораторних	Індивідуаль н.их	самостійних роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. ...												
Змістовий модуль 1. ...												
Тема 1. ...												
Тема 2. ...												
Тема 3. ...												
Тема 4. ...												
Разом за змістовим модулем 1												
Змістовий модуль 2. ...												
Тема 1. ...												
Тема 2. ...												
Тема 3. ...												
Тема 4. ...												
Разом за змістовим модулем 2												
<i>ІНДЗ</i>												
Разом годин												

Теми лабораторних занять

№ п/п	Тема	Кількість годин
1		
2		

Теми семінарських занять

№ п/п	Тема	Кількість годин
1		
2		

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1		
2		
	Разом годин	

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний; репродуктивний метод (репродукція - відтворення); метод проблемного викладу; частково-пошуковий, або евристичний; дослідницький метод; дискусійні методи; імітаційні та не імітаційні методи; неігрові методи; метод моделювання.

Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (лабораторні та практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота (розв'язання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

Методи контролю

Мета поточного контролю – оцінити ступінь засвоєння теоретичного і практичного матеріалу та рівень знань студентів з відповідних розділів дисципліни.

Рівень поточних знань оцінюється в балах по кожному із передбачених видів практичних завдань окремо:

- володіння теоретичним матеріалом;
- доповіді за тематикою творчих робіт.

Згідно до методики рейтингової оцінки поточний рейтинг студента розраховується як сума балів за всіма видами практичних завдань (плюс показники відвідування лекційних та практичних занять) наращується протягом семестру.

Студенти, поточні знання яких оцінені на «незадовільно» (0-29 балів), вважаються не атестованими і до заліку з дисципліни не допускаються. Студенти, які за роботу в семестрі та на заліку набрали 30-59 балів мають право на перескладання.

Підсумковий контроль знань здійснюється наприкінці семестру шляхом складання заліку.

Іспит (залік) проводиться в змішаній формі, по завданнях, які складені на основі програми курсу та мають однаковий рівень складності. Перед заліком проводиться консультація протягом 2-х годин. На підготовку питань під час іспиту відводиться 45 хвилин.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для іспиту

Поточне тестування та самостійна робота							Іспит	Сума
Модуль 1			Модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100 (A)	відмінно	зараховано
85-89 (B)	добре	
75-84 (C)		
70-74 (D)	задовільно	
60-69 (E)	достатньо	
35-59 (F)	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
0-34 (F)	неприйнятно; потрібна значна додаткова робота	

Перелік рекомендованої літератури

Робоча програма

(назва навчальної дисципліни)

перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на
20__ - 20__ навчальний рік на засіданні кафедри

(назва кафедри)